

† VARSANUVIE
ARHIEPISCOPUL RÂMNICULUI

SMERENIA, CALEA ÎNDUMNEZĂRII
OMULUI

Scrisoare pastorală la Sărbătoarea
Nașterii Domnului

2020

† VARSANUVIE
ARHIEPISCOPUL RÂMNICULUI

*Smerenia, calea îndumnezeirii
omului*

Scrisoare pastorală la Sărbătoarea
Nașterii Domnului

Editura *Praxis* a Arhiepiscopiei Râmnicului
Râmnicu-Vâlcea

2020

Coperta I: *Icoana Nașterii Domnului*
(frescă, sec. XVII - Bolnița Mănăstirii Hurezi)

NOTĂ: Preacucernicii și Preacuvioșii Părinți din Arhiepiscopia Râmnicului vor citi această PASTORALĂ în bisericile parohiale sau mănăstirești la Sfânta Liturghie a Nașterii Domnului, iar la filiale a doua zi.

† VARSANUFIE

Cu harul lui Dumnezeu Arhiepiscop al Râmnicului

Preacuviosului cin monahal, preacucernicului cler
și preaiubiților credincioși din cuprinsul
Arhiepiscopiei Râmnicului,
Har, milă și pace de la Dumnezeu Tatăl, Fiul și Sfântul Duh,
iar de la noi arhieresti și părintești binecuvântări!

*„Ca un prunc mic ai binevoit a fi,
Cel ce ai împodobit cerul cu stele
și în ieslea vitelor ai fost culcat,
Cel ce ții toate marginile
pământului cu mâna”¹.*

*Preacuvioși și preacucernici părinți,
Iubiți fii și fiice duhovnicești,*

Dumnezeu a binevoit ca în smerita peșteră din Betleemul Iudeii, întreg cerul și pământul, puterile îngerești și oamenii, să devină martori ai împlinirii voii Sale dumnezeiești, vestită Fecioarei Maria de Arhanghelul Gavriil, când i-a spus: „Iată vei lua în pânțece și vei naște fiu și vei chema numele Lui Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema” (*Luca* I, 31-32). Ce s-a făgăduit prin *cuvânt* în Nazaret, în urmă cu nouă luni, vedem împlinit astăzi cu *fapta* în Betleem, precum cântă

¹*Stihire*, la Ceasul al treilea, în *Mineiul pe Decembrie*, Editura IBMBOR, București, 1991, p. 363.

Biserica încă de la Buna Vestire: „Astăzi este începutul mântuirii noastre și arătarea tainei celei din veac. Fiul lui Dumnezeu, fiu al Fecioarei Se face”. Nașterea Fiului și Cuvântului lui Dumnezeu din Fecioara Maria este *taina iubirii supreme* a Preasfintei Treimi arătată neamului omenesc, precum spune Apostolul Ioan: „Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan III, 16). Și pentru că iubirea nu se poate manifesta mai cuprinzător spre cel iubit, decât prin smerenie și jertfă de sine, vedem Întruparea Domnului împodobită cu veșmântul dumnezeiesc al smereniei. Astfel, Sfântul Apostol și Evanghelist Luca cinstește Nașterea Domnului mai mult tăcând smerit înaintea tainei, decât explicând cele de nepătruns cu mintea, zicând: Aflându-se în Betleem, pentru recensământul poruncit de Cezarul, Fecioara Maria „a născut pe Fiul său, Cel Unul-Născut și L-a înfășat și L-a culcat în iesle, căci nu mai era loc de găzduire pentru ei” (Luca II, 1-7).

Mântuitorul Hristos nu Și-a început lucrarea Sa pe pământ la vârsta de treizeci de ani, când Și-a deschis dumnezeiasca Sa gură și a început să-i învețe pe oameni, ci încă din ziua Nașterii Sale, când S-a arătat deja ca *Piatra cea din capul unghiului*, făcându-Se pentru unii cale spre mântuire, iar pentru alții prilej de poticnire și zdrobire. Mai înainte chiar de a cuvânta, deci, Domnul nostru a predicat lumii viața cea nouă a Împărăției lui Dumnezeu, „dând oamenilor o Evangheliie întreagă în chipul, locul și împrejurările nașterii Sale”². Trupul de prunc firav, scutecele și ieslea, peștera și păstorii, toate sunt pagini de Evangheliie, care arată că Dumnezeu nu prețuiește nimic mai mult decât smerenia, așa cum mărturisește și Părintele Dumitru Stăniloae: „Fiul lui Dumnezeu, făcându-Se om, a dat oamenilor *cea mai mare pildă de smerenie din iubire*, arătând că iubirea e atenție la altul, până la *uitarea deplină a importanței proprii*”³. Referitor la

² SFÂNTUL NICOLAE VELIMIROVICI, *Predici*, trad. Anca Sârbulescu, Editura Ileana, București, 2006, p. 41.

³ Pr. Dumitru STĂNILOAE, *Iisus Hristos, Lumina lumii și Îndumnezeitorul omului*, București, 1993, p. 55.

uitarea deplină a importanței proprii, ori la golirea de slavă, cum o numește Biserica, Apostolul Pavel spune că Mântuitorul Hristos „S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor, și la înfățișare aflându-Se ca un om, S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte” (*Filipeni II*, 7-8). Înțelegem din aceasta că „Mântuitorul, venind, ne-a arătat cu viața și prin învățătura Lui care este *calea cea nouă*”⁴, respectiv *calea smereniei și a slujirii jertfelnice*, ca singura cale care ajunge la Dumnezeu.

Cercetând cu atenție condițiile în care S-a născut Dumnezeuul nostru, nu găsim în ele nimic din poftele care au înrobit lumea de atunci și lumea de acum, nici confort, nici slavă deșartă, ci numai sărăcia cea mai lucie, opusă răsfățului și bogățiilor în care trăia omenirea. Descoperindu-Se pe Sine păstorilor simpli care privegheau cu smerenie lângă oile lor, ca și magilor care Îl căutau sincer pe Mesia, Dumnezeu muștră mândria Cezarului din Roma, tăria împărăției lui Irod și știința cărturarilor din Ierusalim, iar acesta este un obicei al lui Dumnezeu, cum arată Apostolul Pavel: „Dumnezeu Și-a ales pe cele nebune ale lumii, ca să rușineze pe cei înțelepți; Dumnezeu Și-a ales pe cele slabe ale lumii, ca să le rușineze pe cele tari; Dumnezeu Și-a ales pe cele de neam jos ale lumii, pe cele nebăgate în seamă, pe cele ce nu sunt, ca să nimicească pe cele ce sunt” (*I Corinteni I*, 27-28). Că smerenia este calea și poarta Împărăției cerești, ne-o arată și faptul că astăzi nu mai există nici unul dintre hanurile și casele de oaspeți din Betleemul de odinioară, în care nu a încăput Dumnezeu, dar există încă smerita peșteră aleasă de Dumnezeu. Doar pentru această peșteră, toate neamurile pământului iau calea Betleemului, spre închinare, și pentru nimic altceva din Betleem.

Iubiți fii și fiice duhovnicești,

Născându-Se în mica peșteră din Betleem, Mântuitorul Hristos ne cheamă pe fiecare în parte să ne asemănăm Lui întru

⁴ *Părintele Petroniu de la Prodromu*, Editura Bizantină, București, 2015, p. 554.

smerenie, arătându-ne cu fapta că „omul nu se prețuiește după locul nașterii, ci după duhul dintr-însul”⁵, că omul are valoarea supremă, iar nu lucrurile materiale din jurul său. Mai apoi, prin întreaga Sa viață, în cele mai mici amănunte, El „ne-a arătat chipul unei viețuiri de formă dumnezeiască”⁶, precum spune Sfântul Maxim Mărturisitorul, viețuire împodobită cu smerenia ca și cu o haină împărătească. Domnul Iisus Hristos ne este icoană și pildă desăvârșită de smerenie, în faptă și în cuvânt, în cugetare și în simțire, așa cum Însuși ne povățuiește: „Învățați-vă de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima și veți găsi odihnă sufletelor voastre” (Matei XI, 29). Acesta este și scopul Întrupării Sale, anume de a putea ajunge și noi la asemănarea cu El, după cuvântul Sfântului Efrem Sirul, care zice: „Numai de aceea Te-ai născut, ca să naști pe oameni după *asemănarea Ta*”⁷. Nu putem intra altfel în Împărăția lui Dumnezeu, decât pe poarta smereniei, dacă în viață Îi vom urma și ne vom asemăna Celui ce prin chenoza Sa a deschis porțile Împărăției.

Dumnezeu Însuși ne poruncește să ajungem la asemănarea cu El, zicând: „Fiți voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este!” (Matei V, 48). Împlinirea acestei porunci este o consecință firească a iubirii față de Dumnezeu, cum observă Sfântul Maxim Mărturisitorul: „Cel ce iubește pe Hristos, desigur că Îl și imită după putere”⁸, iar a-L imita după putere înseamnă a împlini poruncile dumnezeiești, după cuvântul Său: „Cel ce are poruncile Mele și le păzește, acela este care Mă iubește” (Ioan XIV, 21). Când împlinim poruncile lui Dumnezeu, de fapt viețuim ca El și împreună cu El. De aceea, Sfântul Ignatie al Antiohiei ne îndeamnă „să ne asemănăm toți în purtări cu

⁵ SFÂNTUL NICOLAE VELIMIROVICI, *Predici*, p. 66.

⁶ SFÂNTUL MAXIM MĂRTURISITORUL, *Cuvânt ascetic*, 1, trad. Pr. Dumitru Stăniloae, în *Filocalia*, 2, Editura Humanitas, București, 2005, p. 23.

⁷ SFÂNTUL EFREM SIRUL, *Imnele Nașterii și Arătării Domnului*, trad. Diac. Ioan Ică jr., Editura Deisis, 2000, pp. 108-109.

⁸ SFÂNTUL MAXIM MĂRTURISITORUL, *Capete despre iubire*, IV, 55, trad. Pr. Dumitru Stăniloae, în *Filocalia*, 2, Editura Humanitas, București, 2005, p. 105.

Dumnezeu"⁹, adică să ne comportăm dumnezeiește, potrivit Duhului pe Care Îl chemăm să Se sălășluiască întru noi și să ne curățească de toată întinăciunea.

Pentru că purtăm numele cel mare și sfânt de *creștini*, trebuie să urmăm cu fapta Celui Care ne-a dăruit acest nume și să dobândim *însușirile* Lui, precum învață Sfântul Grigorie al Nyssei în tratatul său *Despre desăvârșire*, zicând: „Este nevoie negreșit ca toate numirile acestui nume (de *creștin*) să se poată vedea și în noi, pentru ca să nu purtăm în chip mincinos un astfel de nume, ci ca el să se poată adeveri întru totul în viața noastră”¹⁰. Dintre însușirile Domnului Iisus Hristos, noi să urmăm mai întâi smerenia Lui, căci „toate faptele Domnului ne învață smerenia - spune Sfântul Vasile cel Mare. Când era Prunc, era în peșteră; și nu în pat, ci în iesle; în casa unui teslar și a unei sărmane mame, supunându-Se mamei Lui și logodnicului ei... S-a supus lui Ioan și Stăpânul a primit de la rob botezul. Nu S-a împotrivit nici unuia dintre dușmanii Săi și nici nu S-a folosit de nespusa putere pe care o avea”¹¹.

Trăind în Biserică, ne rugăm să ajungem să gândim și să trăim ca Dumnezeu nostru, după îndemnul Apostolului Pavel: „Gândul acesta să fie în voi, care era și în Hristos Iisus” (*Filipeni* II, 5). Iar ce înseamnă a avea „gândul lui Hristos” (*I Corinteni* II, 16) ne spune Sfântul Maxim Mărturisitorul: „Mintea lui Hristos o are cel ce cugetă ca El și prin toate Îl cugetă pe El”¹². Înțelegem, deci, că smerenia este o virtute atotcuprinzătoare, care poate sfinți întreaga noastră viață, începând cu mintea și gândurile, până la cuvintele, faptele și înfățișarea cea din afară a trupului. Zdrobind de piatra credinței gândurile noastre păcătoase și cerând cu stăruință lui Dumnezeu *smerita-cugetare*, vom putea

⁹ SFÂNTUL IGNATIE AL ANTIOHIEI, *Către magnezieni*, VI, 2, trad. Pr. Dumitru Fecioru, în *PSB* 1, Editura IBMBOR, București, 1979, p. 166.

¹⁰ SFÂNTUL GRIGORIE DE NYSSA, *Despre desăvârșire*, trad. Pr. Teodor Bodogae, în *PSB*, 30, Editura IBMBOR, București, 1998, p. 457.

¹¹ SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Omilia XX. Despre smerenie*, VI, trad. Pr. Dumitru Fecioru, în *PSB*, 17, Editura IBMBOR, București, 1986, pp. 549-550.

¹² SFÂNTUL MAXIM MĂRTURISITORUL, *Capete gnostice*, 83, trad. Pr. Dumitru Stăniloae, în *Filocalia*, 2, Editura Humanitas, București, 2005, p. 18.

ajunge locaș al Preasfintei Treimi, spre a vedea astfel lumea și toate evenimentele dintr-însa prin ochii lui Dumnezeu, zicând apoi cu înțelegere: „Pe toate le-ai umplut de bucurie, Mântuitorul nostru, slavă Ție!”.

Trebuie să înțelegem că în sufletul în care nu se naște smerenia Mântuitorului Hristos, acolo este prezentă în mod absolut mândria. În schimb, în inima lipsită de mândrie, acolo Se sălășluiește Dumnezeu, cum spune Sfântul Paisie Aghioritul: „Dacă te smerești, Îl vei vedea pe Dumnezeu sălășluindu-Se înlăuntrul tău și făcând din inima ta Ieslea Betleemului”¹³. Însuși Dumnezeu făgăduiește că va lua aminte la cei smeriți cu inima, zicând: „Spre unii ca aceștia Îmi îndrept privirea Mea: spre cei smeriți, cu duhul umilit și care tremură la cuvântul Meu” (*Isaia* LXVI, 2). Fără smerenie nu este cu putință a-L iubi pe Dumnezeu, nici a-l sluji cu răbdare pe aproapele, nici a ne vedea propriile păcate, ba încă nici a crede în Dumnezeu. Sfântul Ioan Scărarul spune că „mândria este tăgăduirea lui Dumnezeu, disprețuitoarea oamenilor, înainte-mergătoarea ieșirii din minți și nărav diavolesc”¹⁴. Altfel spus, precum prin smerenie ne asemănăm cu Dumnezeu, tot așa prin mândrie ne asemănăm diavolului. Nu trebuie să uităm niciodată că diavolii au căzut din mândrie și că, pe noi, tot prin mândrie încearcă să ne despartă de Dumnezeu, iar împotriva lor nu este altă armă mai puternică și mai înfricoșătoare decât smerenia. Prin urmare, omul smerit îi biruiește fără luptă pe vrăjmașii săi.

Sfântul Siluan Athonitul rezumă întreaga teologie patristică despre smerenie, în cuvinte simple, zicând: „Cum să înțelegi de este sufletul tău sănătos sau bolnav? Sufletul bolnav este mândru; dar sufletul sănătos iubește smerenia”¹⁵. Sufletul sănătos înțelege că smerenia este o mare binefacere, este un

¹³ CUVIOSUL PAISIE AGHIORITUL, *Cuvinte duhovnicești*, vol. V: *Patimi și virtuți*, trad. Ieroschim. Ștefan Nuțescu, Editura Evanghelistos, București, 2007, p. 167.

¹⁴ SFÂNTUL IOAN SCĂRARUL, *Scara*, XXII, 1-2, trad. Pr. Dumitru Stăniloae, în *Filocalia*, 9, Editura Humanitas, București, 2002, pp. 267-268.

¹⁵ ARHIMANDRITUL SOFRONIE, *Cuviosul Siluan Athonitul*, trad. Ierom. Rafail Noica, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2009, p. 322.

izvor de pace și de bucurie. Omului smerit, totul îi devine drag inimii, căci înlăuntrul său Se odihnește Dumnezeu și cântă îngerii. Chiar și în boală sau necazuri, omul smerit se bucură de mângâierea lui Dumnezeu, pe când cel mândru se sfâșie pe sine însuși, deoarece omul mândru nu cunoaște dragostea lui Dumnezeu. Sfântul Siluan mai observă faptul că „sufletul care s-a dat vocii lui Dumnezeu nu se teme de nimic”, în așa fel încât „orice i s-ar întâmpla, zice: «Așa este plăcut lui Dumnezeu!» Dacă se îmbolnăvește, gândește, iarăși: «Înseamnă că boala îmi este de folos, altfel Dumnezeu nu mi-ar da-o». Și așa se păstrează pacea în suflet și în trup”¹⁶. Toată suferința îi vine omului din mândrie, pe când omul smerit nu se întristează din nimic, având în el puterea lui Dumnezeu. Înțelegând cât de bineplăcută Îi este lui Dumnezeu smerita-cugetare, zicem și noi: „Doamne, învrednicește-ne de darul sfintei Tale smerenii, ca să afle sufletele noastre pace întru Tine!”¹⁷.

Dreptmăritori creștini,

În anul care se încheie, proclamat în Patriarhia Română drept *Anul omagial al pastorației părinților și copiilor*, am subliniat adesea grija și datoria sfântă pe care o avem toți - cler, părinți, bunici și profesori - față de pruncii și tinerii încredințați nouă de Bunul Dumnezeu. Ocupați însă cu grija noastră față de aceștia, să nu uităm nici o clipă privilegiul pe care îl avem de a învăța de la ei acele lucruri pe care le-am pierdut prin păcatele noastre, precum nevinovăția inimii și curăția minții, firescul smereniei și bucuria, iertarea și iubirea necondiționate față de toți cei din jurul lor. Pentru că pruncii se nasc într-o stare de nevinovăție, Mântuitorul Hristos ne îndeamnă să privim la aceștia ca într-o oglindă și să redevenim după chipul lor, zicând: „De nu vă veți întoarce și nu veți fi ca pruncii, nu veți intra în Împărăția cerurilor” (*Matei XVIII, 3*). Copiii sunt rânduiți de Dumnezeu drept pedagogi pentru părinții lor și pentru noi toți. Și Apostolului Pavel îi așază

¹⁶ ARHIMANDRITUL SOFRONIE, *Cuviosul Siluan Athonitul...*, p. 359.

¹⁷ ARHIMANDRITUL SOFRONIE, *Cuviosul Siluan Athonitul...*, pp. 324, 326.

pe copii ca modele pentru omul adult, zicând: „Fiți copii, când e vorba de răutate!” (I Corinteni XIV, 20). Astfel, înțelegem de ce „nu adulții sunt măsura copiilor, ci copiii sunt măsură pentru adulți, în ceea ce privește chipul lui Dumnezeu”¹⁸. Copiii sunt expresia întregă a smereniei și a curăției lăuntrice, fapt pentru care scriitorul rus Dostoievski spune că „dacă a rămas ceva în lumea noastră care să ne amintească de frumusețea Raiului... sunt ochii copiilor”¹⁹. Fiecare nou copil născut în lumea aceasta întrupează o nouă chemare la nevinovăție și sfințenie, așa cum în fiecare an, la Praznicul Nașterii Domnului, Pruncul sfânt ne cheamă la smerenie, fără de care nimeni dintre noi nu va ajunge să-L vadă pe Dumnezeu.

Iubiți fii și fiice duhovnicești,

Sărbătoarea care ne stă înaintea se cere prăznuită într-un mod unic, precum tot unic este Cel pe Care Îl prăznuim; se cere prăznuită așa cum Își dorește Dumnezeu, iar nu așa cum își dorește lumea. Să luăm aminte, deci, ca nu pe noi să ne serbăm și să ne cinstim astăzi, ci pe Cel Care ne-a cinstit mai presus de cuget cu venirea Sa la noi, precum ne învață Sfântul Grigorie de Nazianz: „Să sărbătorim, nu ca la un praznic omenesc, ci ca la unul dumnezeiesc, nu lumește, ci supralumește; nu pe cele ale noastre, ci pe cele ale Celui al nostru, sau, mai bine zis, pe cele ale Stăpânului; nu pe cele ale slăbiciunii, ci pe cele ale tămăduirii; nu pe cele ale creației de la început, ci pe cele ale creației noi de acum”²⁰. În ziua aceasta, să curățăm deci peștera sufletului nostru de tâlharii cei nevăzuți și de toată întinăciunea, ca Mântuitorul Hristos, Cel odihinoară născut în peștera din Betleem, să Se poată sălășlui cu Duhul Său în inima noastră, cum spunem într-o rugăciune din Canonul pentru

¹⁸ Diac. Ioan CARAZA, *Copilăria și adolescența omului în lumina Întrupării lui Hristos – Adam cel de-al doilea și la Sfinții Părinți*, Conferință organizată de ASCOR, Noiembrie 2016, Cluj-Napoca.

¹⁹ Nichifor CRAINIC, „Copilărie și sfințenie”, în *Gândirea*, anul XVII, nr. 1, 1938, p. 8.

²⁰ SFÂNTUL GRIGORIE DE NAZIANZ, *Taina M-a uns. Cuvântări*, trad. Pr. Gheorghe Tilea, Editura Herald, București, 2004, pp. 177-178.

Sfânta Împărtășanie: „Precum ai binevoit a Te culca în peșteră și în ieslea necuvântătoarelor, așa binevoiește a intra și în ieslea necuvântătorului meu suflet și în întinatul meu trup”.

Nașterea Domnului este o sărbătoare care ne aduce daruri, dar care și așteaptă daruri din partea noastră. Mântuitorul Hristos este darul pe care Dumnezeu Tatăl L-a dat nouă astăzi, un dar ca nici un altul de pe pământ, o lumină trimisă în lume spre a risipi întunericul neștiinței și a încălzi inimile răcite de păcat, un dar așezat în iesle, spre a fi nouă hrană spre viața veșnică, un dar prin care ne-a dat nouă toate ale Sale, precum spune Sfântul Efrem Sirul: „Ziua Nașterii Tale se aseamănă Ție, căci e binevenită și vrednică de iubire ca și Tine... Ziua Ta ne-a făcut un dar, cum Tatăl nu are un al doilea. Nu un serafim a trimis El la noi, nu un heruvim s-a pogorât la noi. N-au venit veghetori (îngeri) slujitori, a venit Întâiul născut Căruia Îi slujesc aceștia... Binecuvântat fie Cel Care ne-a dat toate cele ale Sale!”²¹. În fața unui asemenea dar ceresc, Proorocul Isaia îndeamnă pe fiecare să se pregătească adecvat, zicând: „Toată valea să se umple și tot muntele și dealul să se plece; și să fie cele strâmbe, drepte și cele colțuroase, căi netede; și se va arăta slava Domnului și tot trupul o va vedea” (*Isaia XL, 4-5*). El le spune, de fapt, celor cu sufletul zdrobit să se coboare în valea lumii acesteia și să se ridice întru nădejdea mântuirii lor, iar celor care cu mândrie s-au așezat pe înălțimile lumii să se smerească înaintea Celui așezat în ieslea Betleemului. Apoi, dacă vrem să-I facem daruri Celui sărbătorit astăzi, să-I înălțăm cântări de slavă, precum îngerii, să I ne închinăm cu smerenie, precum păstorii, și să-I aducem daruri curate ca cele ale magilor, iar nouă, unii altora, să ne dăruim darul dragostei, întru asemănarea și unirea cu Dumnezeu.

Vă reamintim, cu această ocazie, că în ultima noapte a anului (31 decembrie), în toate bisericile din Arhiepiscopia Râmnicului vor fi înălțate rugăciuni de mulțumire lui Dumnezeu pentru binefacerile primite în anul care se încheie, cerându-I „să binecuvinteze începutul și curgerea anului cu harul iubirii Sale

²¹ SFÂNTUL EFREM SIRUL, *Imnele Nașterii și Arătării Domnului*, pp. 108-109.

de oameni și să ne dăruiască vremuri cu pace și bună liniște văzduhului și viață fără de păcat, cu sănătate și cu îmbelșugare”.

Totodată, vă facem cunoscut că anul 2021 a fost declarat de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române ca *Anul omagial al pastorației românilor din afara României*, diaspora românească fiind una dintre cele mai numeroase la nivel internațional, și *Anul comemorativ al celor adormiți în Domnul*, subliniind valoarea liturgică și culturală a cimitirelor, ca semn al iubirii care este mai tare decât moartea și care continuă în veșnicie.

Îl rugăm pe smeritul nostru Dumnezeu să Își facă locaș în noi și să îmbogățească sărăcia inimilor noastre cu harul Său, spre a simți și noi măcar o fărâmə din pacea și bucuria dăruite celor care au îngenuncheat smerit înaintea Împăratului așezat în ieslea din Betleem, astfel încât darul acestor preasfinte zile ale Nașterii Domnului să-L primim cu toată mulțumirea, întru înnoirea vieții noastre și spre dobândirea Împărăției lui Dumnezeu.

La mulți ani cu mântuire și un An Nou binecuvântat!

Al vostru al tuturor, de tot binele voitor
și către Hristos Domnul, Cel Născut în ieslea Betleemului,
rugător,

† **VARSANUFIE**

Arhiepiscopul Râmnicului

Data în Reședința Arhiepiscopală din Râmnicu-Vâlcea,
la Praznicul Nașterii Domnului din Anul mântuirii 2020.

© Editura *Praxis* a Arhiepiscopiei Râmnicului
Str. Arhiepiscopiei, nr. 1, Râmnicu-Vâlcea

editurapraxis@gmail.com

ARHIEPISCOPIA RÂMNICULUI

Str. Arhiepiscopiei, nr. 1, Râmnicu-Vâlcea, cod 240178

O.P. 4, C.P. 419, Județul Vâlcea, România

www.arhiepiscopiaramnicului.ro